Det är viktigt att du läser och sparar den här informationen.

Friplan

med fond- och Garantiförvaltning

Förköpsinformation

Gäller från 2025-06-01

Friplan är en flexibel försäkringslösning som lämpar sig för företagare och anställda i både stora och små företag. Varje person får en egen pensionsplan där en eller flera försäkringar ingår. Friplan passar även för dig som privatperson när du vill flytta in ett pensionskapital. Den här informationen är en sammanfattning av hur Friplan fungerar. Fullständig information om pensionsplanen och försäkringarna hittar du i försäkringsvillkoren för Friplan.

Så fungerar Friplan

Fördelar för dig som ägare och arbetsgivare

- Bra skydd för dina medarbetare.
- Enkel administration.
- Lätt att göra ändringar och kompletteringar via internet.
- Möjlighet att välja om rådgivning ska ingå för anställda.

Fördelar för dig som anställd

- Individuellt anpassad pensionsplan.
- Möjlighet att påverka den framtida pensionen.
- Viktig trygghet för dig och familjen.
- Fondbyten via internet.

Innehåll i Friplan

I Friplan finns vissa delar som alltid ingår och andra delar som du under vissa förutsättningar kan välja till. Här följer en kort beskrivning av de delar som kan ingå.

Pension

Hur stor ålderspensionen blir beror på hur mycket som betalas in, vilken värdeutveckling sparandet har och under hur lång tid du väljer att ta ut pensionen. Ålderspension kan du ta ut från 55 års ålder men senast när du är 90 år. Kortaste tid för utbetalning är 5 år.

Skydd vid sjukdom

Sjukförsäkring

Sjukförsäkringen täcker inkomstbortfall om du blir långvarigt sjukskriven mer än tre månader till följd av sjukdom eller olycksfall. Sjukförsäkringen kompletterar ersättningen från Försäkringskassan. Ersättningen beräknas på pensionsmedförande lön samt inkomst av näringsverksamhet. Förebyggande hälsoförsäkring ingår i sjukförsäkringen. Den ger dig hjälp med att förebygga ohälsa, oavsett om dina besvär är arbetsrelaterade eller privat. Försäkringen hjälper även dig som riskerar att bli eller redan är sjukskriven. Fullständig information om försäkringen finns i försäkringsvillkoret för Förebyggande hälsoförsäkring.

För att kunna lägga till sjukförsäkringen måste betalningsbefrielse ingå i pensionsplanen. Sjukförsäkringen upphör vid 67 års ålder eller tidigare om en lägre pensionsålder valts.

Sjukvårdsförsäkring

Du kan komplettera din pensionsplan med en sjukvårdsförsäkring. Den ger dig bland annat snabb tillgång till rätt vård. Läs mer i förköpsinformationen Sjukvårdsförsäkring.

LF 09043 utg 30 Grafisk Produktion 2025-05

Betalningsbefrielse (Premiebefrielse)
Med betalningsbefrielse (även kallad premiebefrielse) betalar Länsförsäkringar pensionssparandet och kostnaden för försäkringsskydd efter tre månaders arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfallsskada. Länsförsäkringars betalning står i proportion till arbetsoförmågan som måste uppgå till minst 25 procent. Betalningsbefrielse upphör att gälla vid 67 års ålder eller tidigare om annan lägre pensionsålder valts eller om inbetalningarna till pensionsplanen upphör.

Skydd vid dödsfall

Återbetalningsskydd
Med återbetalningsskydd i pensionsplanen går din pension till dina förmånstagare om
du skulle avlida under försäkringstiden. Om du har valt att ta ut pensionen mellan 5 och 20 år går hela sparandet till dina förmånstagare. Har du valt utbetalning så länge du lever får dina förmånstagare pension motsvarande 20 års utbetalning av hela pensionen. Om du själv fått pension utbetald räknas den av från förmånstagarnas pension.

Familjepension (Efterlevandepension)
Med familjepension (även kallad efterlevandepension) får dina anhöriga en extra trygghet om du skulle avlida före avtalad pensionsålder men senast vid 67 års ålder. Familjepensionen betalas ut varje månad under så lång tid som avtalats.

Affärskapital
Med affärskapital betalas ett engångsbelopp ut till företaget om du skulle avlida före pensionsåldern men senast vid 65 års ålder.

Efterlevandekapital
Med efterlevandekapital får dina förmånstagare eller försäkringstagaren ett engångsbelopp om du skulle avlida före pensionsåldern men senast vid 65 års ålder.

Tjänstegrupplivförsäkring – TGL
Du kan komplettera din pensionsplan med en tjänstegrupplivförsäkring (TGL) som ger ekonomisk trygghet för efterlevande i form av ett engångsbelopp om du eller någon av dina medarbetare avlider före pensionsåldern. Läs mer i förköpsinformationen för Tjänstegrupplivförsäkring.

Innehåll i Friplan Bas

Friplan Bas är en paketerad pensionsplan som ger ett grundskydd för företag med en eller flera anställda. Den kan tecknas för de som har en årslön motsvarande maximalt 10 inkomstbasbelopp. Pensionssparande, betalningsbefrielse och sjukförsäkring med ersättningsnivå avtalssjuk ingår alltid.
Andra valbara delar:
- Återbetalningsskydd.
- Sjukförsäkring med ersättningsnivå mellansjuk.
- Familjepension med ersättningsnivå 2 prisbasbelopp och utbetalningstid 5 år.

Pensionssparandet placeras i av Länsförsäkringar förvald fond. Du kan när som helst byta fond.

Innehåll i Friplan Självservice

Friplan självservice är en enklare pensionsplan med lägre avgifter. Pensionssparande ingår alltid och andra delar går att välja till.
De delar som går att välja till är:
- Återbetalningsskydd.
- Sjukförsäkring.
- Betalningsbefrielse (Premiebefrielse).
- Familjepension (Efterlevandepension).

Förmånstagare

Om du har valt till återbetalningsskydd eller familjepension (efterlevandepension) kan följande personer vara förmånstagare:
- Din make eller tidigare make, med make avses även registrerad partner.
- Din sambo eller tidigare sambo.
- Barn/styvbarn/fosterbarn till dig eller till någon av personerna ovan.

Vem som helst kan vara mottagare till efterlevandekapital. Affärskapital betalas alltid ut till företaget om den försäkrade avlider.

Om ersättningsberättigade inte kan hittas så förväntas kapitalet till dess ersättningsberättigade hittats. Saknas ersättningsberättigade helt så görs ingen utbetalning.

Förmånstagare till tjänstegrupplivförsäkringen är, om du inte anmält annat till Länsförsäkringar skriftligen, följande personer i den här ordningen:
1) Make eller sambo.
2) Försäkrads arvingar.

Interimsskydd

Om interimsskydd gäller, innebär det att det försäkringsskydd som arbetsgivaren har valt börjar gälla den dag du anställs, under förutsättning att arbetsgivaren ansöker om försäkring för dig inom 90 dagar från den dag du anställs och att du är fullt arbetsför. Försäkringsskyddet kan dock aldrig starta tidigare än avtalets startdatum.

Uppgifter om din hälsa

När du ansöker om en försäkring som ska ge skydd vid sjukdom eller dödsfall behöver vi få veta hur din hälsa är. Det är för att du ska få den försäkring du vill ha och för att du ska veta att den fungerar som det är tänkt om något skulle hända. Det är också därför vi behöver noggranna svar av dig när du fyller i en individuell hälsodeklaration eller intygar att du är fullt arbetsför. Om du lämnar oriktiga uppgifter kan det medföra att försäkringarna i pensionsplanen helt eller delvis inte gäller.

Uppgifterna som vi behöver varierar och beror bland annat på hur stor risk vi tar, din ålder, om du driver företaget och hur många anställda som ansluts till Friplan på din arbetsplats.

Företagare eller anställd?
Vi vill också veta om du är företagare eller anställd. Företagare enligt Länsförsäkringars definition är
- i enskild firma ägaren samt i rörelsen verksam make och anställda närstående
- i handelsbolag och kommanditbolag samtliga ägare samt anställda närstående
- i aktiebolag anställd som ensam eller tillsammans med närstående äger minst en tredjedel av aktierna i bolaget samt anställda närstående.

Med make jämställs registrerad partner och sambo enligt inkomstskattelagen. Sambo enligt inkomstskattelagen är den som utan att vara gift, sammanbor med person med vilken denne har eller har haft barn tillsammans.

Med närstående avses make, registrerad partner, sambo, föräldrar eller barn till ägare enligt ovan.

Fullt arbetsför

Fullt arbetsför är den som som uppfyller samtliga tre nedanstående krav:

- Kan fullgöra sitt vanliga arbete utan inskränkningar, inte uppbär eller har rätt till ersättning som har samband med sjukdom eller olycksfall.
- Inte av hälsoskäl har särskilt anpassat arbete eller lönebidragsanställning.
- Inte varit sjukskriven mer än 14 dagar i följd de senaste tre månaderna.

Särskilda regler för hälsoprövning gäller för personer som omfattas av kollektivavtal och som tecknar en alternativ försäkringslösning hos Länsförsäkringar.

Ändring av försäkring i pensionsplanen

Innan din pension börjar betalas ut har du vissa möjligheter att ändra utbetalningstidpunkt och utbetalningstid. Du kan varje tolvmånadersperiod höja delar av ditt försäkringsskydd inom vissa gränser under förutsättning att du är fullt arbetsför och inte har varit sjukskriven mer än 14 dagar i följd under de senaste tre månaderna före en höjning. Om du gifter dig, blir sambo eller får barn kan du i vissa fall komplettera ditt sparande med försäkringsskydd för familjen utan hälsoprövning. Du kan skriftligen ändra förmånstagare till de försäkringsbelopp och den pension som betalas ut om du skulle avlida före försäkringstidens slut.

Vidareförsäkring och efterskydd

Du har i vissa fall rätt att utan hälsoprövning teckna en vidareförsäkring om anställningen eller pensionsplanen upphör före den avtalade pensionsåldern. Rätten till vidareförsäkring omfattar endast livförsäkring och sjukförsäkring. Betalningsbefrielseförsäkring ingår inte.

Vidareförsäkringen kan ha annan utformning och premie än det tidigare försäkringsmomentet. För att teckna sjukförsäkringen krävs att du har inkomst av tjänst eller näringsverksamhet. Om du haft en pensionsplan under minst 6 månader och har rätt till vidareförsäkring, gäller pensionsplanen under den tid, 3 månader från att anställningen upphört, som du kan ansöka om vidareförsäkring (efterskydd).

Flytta sparandet

Det går att flytta sparandet från ett annat försäkringsbolag till Friplan förutsatt att försäkringen har flytträtt. Sparandet placeras då i en ny försäkring med nya villkor.

Om du vill flytta försäkringskapitalet från en Friplan med flytträtt till ett annat försäkringsbolag är det möjligt. Om pensionsplanen ägs av arbetsgivaren, måste den anställde godkänna flytten. Efter flytt upphör samtliga försäkringar i den pensionsplan som försäkringskapitalet flyttas från och rätt till vidareförsäkring och efterskydd upphör.

Flyttavgifter

Vid flytt av försäkringskapitalet från Friplan till försäkring i annat försäkringsbolag tar vi ut en fast administrativ avgift som för närvarande är 400 kronor samt eventuell skatt. Om försäkringskapitalet uppgår till högst ett prisbasbelopp tas inte någon avgift ut. Länsförsäkringar har rätt att ändra regler och avgifter för flytträtt.

Återköp

Pensionsförsäkringar kan bara återköpas i undantagsfall. Regler för detta finns i inkomstskattelagen och försäkringsvillkoren.

Fribrev – inbetalning upphör permanent

Om inbetalning upphör permanent gäller pensionsplanen med ett ålderspensionsbelopp beroende av gjorda inbetalningar och återbetalningsskydd om sådant ingår. Övriga försäkringsskydd upphör samtidigt att gälla.

Så kan du placera dina pengar

När du bestämt dig för att spara i en pensionsförsäkring kan du välja att placera dina pengar i fondförvaltning eller garantiförvaltning. Ditt val av placering beror på hur lång tid du har till pensionen, vilka risker du vill ta och hur aktiv du själv vill vara i placeringen av pengarna.

Fondförvaltning – sparande med möjligheter

Fondförvaltning passar dig som själv vill påverka hur dina pengar ska placeras. Ditt eget inflytande över sparandet och möjlighet till en god värdeutveckling är två goda skäl att spara i fonder. Du väljer själv i vilka fonder ditt sparande ska placeras. Ditt sparande kan placeras i räntefonder, aktiefonder, absolutavkastande fonder och blandfonder. Fondernas innehav kan placeras såväl i Sverige som utomlands. Den finansiella risken tar du själv, ditt sparande kan både öka och minska i värde. Försäkringskapitalet motsvaras alltid av det aktuella värdet på fondandelarna.

Spartid och mål

Värdet på ett fondsparande varierar över tiden och påverkas bland annat av värdeutvecklingen på världens börser, ränteutvecklingen och förändringar i valutakurser. Du bör alltid fråga dig hur länge dina pengar ska vara placerade och vilken risk du är beredd att ta. Vill du ha möjlighet till god värdeutveckling och är beredd att ta en hög risk eller ska spara under lång tid, kan du välja en aktiefond. Vill du ta en lägre risk eller spara under en något kortare tid kan det vara klokt att välja en blandfond, som innehåller både aktier och räntebärande värdepapper. En räntefond kan vara ett alternativ för dig som är försiktig eller som vill spara på kortare sikt. Du bör också ta hänsyn till vilken risknivå ditt övriga sparande har. Fördela gärna pengarna mellan flera av våra fonder för att sprida riskerna i ditt sparande och spara gärna regelbundet. Du hittar alla våra fonder på vår webbplats. Där finns bland annat fondernas faktablad och riskprofil.

Fondförvaltningsavgift

För fondförvaltning tillkommer avgifter för de fonder du placerar i. En del av förvaltningsavgiften som betalas till fondförvaltaren går till Länsförsäkringar som ersättning för tillhandahållandet av fonden, för närvarande 0,1–1,3 procent av investerat kapital.

Följ utvecklingen
Sparande i fonder är långsiktigt, men ett gott råd är att regelbundet se över hur ditt sparande är fördelat. Du kan följa fondernas utveckling bland annat på internet och på tidningarnas börssidor.

Byt fonder när du vill
Du kan byta fonder kostnadsfritt när som helst. Du gör det enkelt på internet eller genom skriftlig begäran. Du behöver inte betala någon kapitalvinstskatt om du säljer med vinst. Du behöver heller inte betala några köp- eller säljavgifter vid fondbyten för närvarande. När pengarna har börjat betalas ut finns vissa begränsningar för fondbyte. Du kan ha ditt sparande fördelat på som mest 20 fonder medan du kan nyspara i som mest 10 fonder samtidigt.

Bevara Pension
Med tjänsten Bevara Pension sker, inför utbetalning, en successiv överflyttning av fondinnehavet i försäkringen till en förutbestämd Bevara-fond som Länsförsäkringar vid var tid bestämmer.

Överflyttningen avser samtliga fonder i innehavet. Den successiva överflyttningen sker, minst en gång per år till Bevara-fonden, enligt en förutbestämd trappa som är individuellt anpassad till försäkringen. Den startar 10 år före avtalad pensionsålder eller omedelbart om det vid tidpunkten då tjänsten ansluts till försäkringen är kortare tid än 10 år till avtalad pensionsålder. Överflyttningen anpassas om försäkringsavtalet ändras, till exempel om utbetalningstiden förlängs eller förkortas.

Den successiva överflyttningen upphör när slutmålet är uppnått, vilket sker när fondförsäkringskapitalet har fördelats enligt den kvot mellan övrigt fondinnehav och Bevara-fonden. Detta sker senast 5 år innan sista utbetalningen, dock senast 14 år efter avtalad pensionsålder. Tjänsten Bevara Pension kan när som helst avslutas. Om tjänsten avslutas upphör successiv överflyttning och avtrappningsfonden kvarstår med aktuellt innehav.

Garantiförvaltning – sparande med garanti
Du som vill kombinera ett tryggt sparande med möjlighet till god avkastning men inte själv vill vara aktiv i placeringen av dina pengar väljer garantiförvaltning. Inbetalningar till sparandet garanteras för närvarande till 80 procent utan avdrag för skatt och avgifter. Garantin gäller vid var tid avtalad pensionsålder. Garantin gäller även vid dödsfall under förutsättning att återbetalningsskydd ingår. Vid utflytt eller vid återköp gäller inte garantin. Försäkringskapitalet utbetalas.

Garantin kan ändras för framtida inbetalningar. Du kommer i så fall att få information om det.

Ditt sparande har två värden
Med garantiförvaltning beräknar vi två värden för ditt sparande: ett garanterat värde och ett försäkringskapital.

- Det garanterade värdet baseras på inbetalningar till ålderspensionen med tillägg av en antagen garanterad ränta och antagen riskkompensation. Den garanterade räntan baseras på antaganden om driftskostnader och avkastningsskatt. Varje enskild inbetalning ökar det garanterade värdet. De antaganden som ligger till grund för beräkning av det garanterade värdet kan ändras för framtida inbetalningar.
- Försäkringskapitalet beräknas utifrån gjorda inbetalningar, avkastning samt aktuell riskkompensation och aktuella avgifter för administration och försäkringsskydd utjämnade över tiden samt avkastningsskatt.

Villkorad återbäring
När försäkringskapitalet är större än det garanterade värdet har det uppstått villkorad återbäring på försäkringen. Försäkringens villkorade återbäringsdel är försäkringskapitalet minus det garanterade värdet. Den villkorade återbäringsdelen kan både öka och minska beroende på hur det garanterade värdet och försäkringskapitalet förändras och kan därmed ha ett positivt eller ett negativt värde. Inom garantiförvaltning är den villkorade återbäringsdelen under hela försäkringstiden ett kollektivt riskkapital. Den positiva villkorade återbäringsdelen tilldelas successivt vid varje utbetalning.

Om försäkringskapitalet med garantiförvaltning tar slut under pågående utbetalning på en försäkring har det uppkommit ett garantiunderskott. Vid garantiunderskott tillförs kapital till försäkringskapitalet. Tillskottet av kapital beräknas så att det belopp som gäller enligt den avtalade garantin kan betalas ut. Den villkorade återbäringen i garantiförvaltning är kollektiv. Kapitaltillskott vid garantiunderskott ska därför täckas genom försäljning av tillgångar i portföljen. Detta påverkar det finansiella resultatet och därmed också kursutvecklingen i garantiförvaltningen. Om villkorad återbäring inte räcker till så täcks i sista hand eventuella garantiunderskott av Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag.

Finansiella resultatet
Det finansiella resultatet är kollektivt och fördelas till försäkringarna via förändring av kursen för garantiförvaltningen. Det finansiella resultatet är detsamma som totalavkastningen inom garantiförvaltningen efter eventuell avkastningsdelning.

Med totalavkastning avses summan av all direktavkastning och värdeförändringar under kalenderåret på det kapital som är hänförligt till garantiförvaltning minskat med faktiska kapitalförvaltningskostnader och kostnader för kapitaltillskott vid utbetalning från försäkringar med garantiunderskott. Kapitalförvaltningskostnader är Länsförsäkringars kostnader för egen och extern kapitalförvaltning under kalenderåret till den del dessa kostnader avser tillgångar med garantiförvaltning. Garantiunderskott är det underskott som uppstår om försäkringskapitalet på försäkring med garantiförvaltning tar slut under pågående utbetalning.

Avkastningsdelning
Länsförsäkringar kan tillämpa avkastningsdelning om totalavkastningen i garantiförvaltningen uppräknad med helårssiffror är större än 0 procent. Vid avkastningsdelning fördelas 95 procent av totalavkastningen till försäkringskollektivet och resterande del till Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag.

Så placeras ditt sparande
Ditt sparande placeras i en blandning av aktier och andelar, fastigheter, räntebärande tillgångar och övriga tillgånga Vi strävar efter att du ska få bästa möjliga avkastning på både kort och lång sikt och anpassar löpande fördelningen mellan tillgångsslagen utifrån våra aktuella marknadsbedömningar. Placeringarna sprids på olika marknader och i olika typer av tillgångar för att minska beroendet av utvecklingen i en viss placering. Det gör att ditt sparande får en god riskspridning. Hela kapitalet i garantiförvaltning placeras på detta sätt. Vid placeringen gör vi ingen skillnad mellan tillgångar för villkorad återbäring och övriga försäkringsåtaganden.

Så följer du ditt sparande
En gång per år får du ett årsbesked där du kan se hur ditt sparande utvecklas. Genom att anmäla dig på internet kan du enkelt följa ditt sparande. På vår webbplats kan du också läsa mer om exempelvis vårt fondutbud, aktuella fondkurser och utvecklingen för garantiförvaltning.

Utbetalning av pension
Det belopp som ska utbetalas som pension beräknas utifrån aktuellt försäkringskapital och aktuella antaganden om framtida avkastning, driftskostnader, livslängd och skatt. Information om våra livslängdsantaganden hittar du på vår webbplats. Beloppet som utbetalas omräknas vid varje utbetalningstillfälle och kan öka eller minska beroende på hur försäkringskapitalet utvecklar sig. För Garantiförvaltningen kan inte utbetalningsbeloppet understiga det belopp som beräknas utifrån garanterat värde. Antaganden för beräkning av utbetalningsbelopp kan ändras.

Så beräknar vi priset för Friplan
När vi beräknar hur mycket du ska betala för försäkringarna i din pensionplan behöver vi göra vissa antaganden. Avtalad inbetalning beräknas efter de antaganden som gäller för försäkringen vid varje inbetalning.

Först gör vi ett antagande om riskkostnader. Om du exempelvis väljer familjepension eller betalningsbefrielse, betalar du ett pris för de skydd du väljer. Vi tar då hänsyn till livslängd och sjuklighet hos alla försäkrade.

Därefter gör vi ett antagande om driftskostnader. Länsförsäkringar har kostnader när pensionsplanen tecknas samt för att sköta sparandet. De administrativa avgifterna för din pensionsplan fördelas över hela försäkringstiden och ska täcka pensionsplanens andel av driftskostnaderna.

Därefter gör vi ett ränteantagande. Ett antagande om ränta görs för försäkringar med garantiförvaltning.

Sedan gör vi ett antagande om avkastningsskatt. Länsförsäkringar betalar avkastningsskatt på sparandet i pensionsförsäkringar. Vid beräkningen för försäkringar med garantiförvaltning gör vi ett antagande om den framtida avkastningsskatten.

För en försäkring med fondförvaltning garanteras ingen ränta. Här beror värdeutvecklingen på tillväxten av de fonder som ditt sparande placeras i.

Avgifter, riskkompensation och skatter
Länsförsäkringar gör regelbundet avgiftsuttag från pensionsplanen för att täcka drifts- och riskkostnader samt avkastningsskatt. Administrativa avgifter tas ut genom en insättningsavgift på inbetalningarna, en kapitalavgift på sparandet och en årsavgift.

Avgifter för försäkringsskydd tas från det som betalas in. Avgifterna beror bland annat på den försäkrades ålder och storleken på försäkringsbeloppet.

Antagen kostnad för sjukförsäkring i tjänstepensionsplan är beroende av den försäkrades kön.

För betalningsbefrielse beror avgiften på avtalade inbetalningar och ålder men är oberoende av kön.

Anslutna till Friplan med sjukvårdsförsäkring hos Länsförsäkringar betalar 10 procent lägre pris för sjukförsäkringen. Observera att detta inte gäller för företag som har så kallade självadministrerande sjukvårdsavtal. Läs mer om inbetalningen till sjukförsäkringen i prislistan längst bak i denna broschyr.

Om ålderspensionen inte omfattas av återbetalningsskydd tillförs riskkompensation löpande. Storleken på riskkompensationen beror på ålder samt storleken på sparandet. Via riskkompensationen fördelas sparandet mellan övriga försäkringstagare när den försäkrade avlider. Om Friplanen har skattekategori Tjänstepension tas även hänsyn till kön i beräkning av riskkompensation.

Länsförsäkringar drar också avkastningsskatt från sparandet. Du kan läsa mer om avkastningsskatt nedan under rubriken Avkastningsskatt.

Kostnader, avgifter och riskkompensation och sättet att ta ut dem kan ändras under försäkringstiden. Aktuell prislista hittar du sist i denna broschyr.

Skatteregler
Skatte- och avdragsregler kan komma att ändras. Detta gäller till exempel storleken på skatter och avdrag samt på vilket sätt skatter tas ut.

Avdragsregler
Tjänstepension för arbetsgivare
Som arbetsgivare får du göra avdrag för tjänstepensionsförsäkring med upp till 35 procent av medarbetarens lön. Som lön räknas pensionsgrundande ersättning enligt pensionsavtal. Avdraget beräknas på den lön som betalats ut under det år för vilket avdraget görs, alternativt den lön som betalades ut under året dessförinnan. Det finns också en kompletteringsregel som kan användas vid förtida pension eller om behovet av pension ökar. Kontakta oss eller din rådgivare för mer information.

Privat pensionsförsäkring för näringsidkare
Du som driver aktiv näringsverksamhet får göra avdrag i näringsverksamheten. Avdraget beräknas på inkomst av aktiv näringsverksamhet under beskattningsåret eller under närmast föregående beskattningsår. Underlaget är inkomsten från aktiv näringsverksamhet före avdrag för pensionsförsäkring och löneskatt samt före avsättning för egenavgifter. Kapitalinkomster och andra inkomster som ska redovisas som inkomst av tjänst enligt reglerna för fåmansföretagare får inte räknas in i underlaget. Du kan göra avdrag med 35 procent av inkomst av aktiv näringsverksamhet, maximalt 10 prisbasbelopp.

Privat pensionsförsäkring
Om du helt saknar rätt till pension i din anställning kan du göra avdrag med 35 procent av din inkomst av tjänst, upp till 10 prisbasbelopp under allmänt avdrag.

Löneskatt
Näringsidkare och arbetsgivare betalar 24,26 procent i löneskatt på pensionsinbetalningar.

Inkomstskatt
För pensionsförsäkring betalar du inkomstskatt på belopp som betalas ut.

Kapitalförsäkringar
Om privatägd efterlevandekapital ingår i pensionsplanen betalar arbetsgivaren för de delar som valts och reglerar sedan detta med den anställde.

Inbetalningen för företagsägt affärskapital är inte avdragsgill i företagets deklaration.

Avkastningsskatt
Avkastningsskatten för pensionsförsäkring baseras på en schablonmässig avkastning och tas ut oavsett om du har fått någon avkastning eller inte på ditt sparande under året. Skatten beräknas genom att försäkringens värde vid ingången av beskattningsåret multipliceras med 15 procent av den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Länsförsäkringar betalar in avkastningsskatt på dina pensionsförsäkringar enligt ovan schablon. Kostnaden för skatten tas dock ut från försäkringskapitalet i varje försäkring.

Viktigt att veta

Försäkringsgivare
Försäkringsgivare är Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-8219, Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-6627. Försäkringsgivare till sjukvårdsförsäkring och förebyggande hälsoförsäkring är Länsförsäkringar AB (publ), 502010-9681. Försäkringsgivare till tjänstegrupplivförsäkring är Länsförsäkringar Grupplivförsäkringsaktiebolag (publ), 516401-6692. Styrelsens säte för bolagen är i Stockholm.

Länsförsäkringar Liv drivs enligt ömsesidiga principer och det innebär att den vinst som uppstår inte kan delas ut till ägarna. Övriga försäkringsgivare är vinstutdelande och det innebär att den vinst som uppstår kan delas ut till dess ägare.

Distributörer
Den här produkten kan säljas och distribueras av Länsförsäkringar som är ett försäkringsföretag, anknutna försäkringsförmedlare eller av extern försäkringsförmedlare. Den som distribuerar försäkringen kommer att upplysa dig om huruvida distributören är anställd av Länsförsäkringar, anknuten förmedlare eller en extern förmedlare: Distributören kommer även ge dig sin kontaktinformation.

Om du köper Friplan direkt från Länsförsäkringar eller av någon av våra anknutna förmedlare tillhandahålls rådgivning. Den rådgivningen är inte grundad på en opartisk analys och urvalet av analyserade produkter är begränsat till försäkringar som är utvecklade av Länsförsäkringar. Om du köper Friplan Självservice tillhandahålls inte rådgivning. Istället får den försäkrade tillgång till en digital guide. Länsförsäkringar kommer inte regelbundet bedöma lämpligheten av de produkter som rekommenderas dig. Anställda hos Länsförsäkringar erhåller inte rörlig ersättning för försäkringsavtalet.

Om du köper Friplan av en extern förmedlare kommer denne utöver förköpsinformationen även ge dig särskild information om dennes distribution.

Länsförsäkringsbolagen eller försäkringsförmedlare ansvarar för kundmöten och distribution av försäkringar. Ditt Länsförsäkringsbolag eller försäkringsförmedlare får i vissa fall ersättning för sitt kundansvar från Länsförsäkringar Fondliv/Länsförsäkringar Liv som är försäkringsgivare och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Önskar du få information om den aktuella ersättningen ber vi dig att kontakta din rådgivare.

Tillsynsmyndigheter
De som distribuerar den här försäkringen står under tillsyn av Finansinspektionen, och vad gäller marknadsföring av Konsumentverket.

Försäkringsvillkor
Det är alltid det fullständiga försäkringsvillkorets text som ligger till grund för avtalet. Du hittar villkoren på vår webbplats, men du kan också få dem genom att kontakta oss eller din rådgivare.

Länsförsäkringar har rätt att ändra villkoren under försäkringstiden. En ändring får verkan fyra veckor efter det att Länsförsäkringar skickar meddelande om villkorsändringen till respektive försäkringstagare. Om oriktiga uppgifter har lämnats kan det medföra att försäkringarna i pensionsplanen helt eller delvis inte gäller. Svensk lag gäller för försäkringsavtalet.

Försäkringsavtalet
Avtalet gäller till kalenderårets slut varefter det automatiskt förlängs ett kalenderår i sänder.

Villkor för autogiro
Allmänt
Autogiro är en betaltjänst som innebär att betalningar utförs från betalarens konto på initiativ av betalningsmottagaren. För att betalaren ska kunna betala via Autogiro ska betalaren lämna sitt medgivande till betalningsmottagaren om att denne får initiera betalningar från betalarens konto. Dessutom ska betalarens betaltjänstleverantör (till exempel bank eller betalningsinstitut) godkänna att kontot kan användas för Autogiro och betalningsmottagaren ska godkänna betalaren som användare av Autogiro.

Betalarens betaltjänstleverantör är inte skyldig att pröva behörigheten av eller meddela betalaren i förväg om begärda uttag. Uttag belastas betalarens konto enligt de regler som gäller hos betalarens betaltjänstleverantör. Meddelande om uttag får betalaren från sin betaltjänstleverantör. Medgivandet kan på betalarens begäran överflyttas till annat konto hos betaltjänstleverantören eller till konto hos annan betaltjänstleverantör.

Definition av bankdag
Med bankdag avses alla dagar utom lördag, söndag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton eller annan allmän helgdag.

Information om betalning
Betalaren kommer av betalningsmottagaren att meddelas belopp, förfallodag och betalningssätt senast åtta bankdagar före förfallodagen. Detta kan meddelas inför varje enskild förfallodag eller vid ett tillfälle avseende flera framtida förfallodagar. Om meddelandet avser flera framtida förfallodagar ska meddelandet lämnas senast åtta bankdagar före den första förfallodagen. Detta gäller dock inte fall då betalaren godkänt uttaget i samband med köp eller beställning av vara eller tjänst. I sådant fall får betalaren meddelande av betalningsmottagaren om belopp, förfallodag och betalningssätt i samband med köpet och/eller beställningen.

Genom undertecknandet av detta medgivande lämnar betalaren sitt samtycke till att betalningar som omfattas av betalningsmottagarens meddelande enligt denna punkt genomförs.

Täckning måste finnas på kontot
Betalaren ska se till att täckning finns på kontot senast kl 00.01 på förfallodagen. Har betalaren inte täckning på kontot på förfallodagen kan det innebära att betalningar inte blir utförda. Om täckning saknas för betalning på förfallodagen får betalningsmottagaren göra ytterligare uttagsförsök under de kommande bankdagarna. Betalaren kan på begäran få information från betalningsmottagaren om antalet uttagsförsök.

Stoppa betalning (återkallelse av betalningsorder)
Betalaren får stoppa en betalning genom att kontakta antingen betalningsmottagaren senast två bankdagar före förfallodagen eller sin betaltjänstleverantör senast bankdagen före förfallodagen vid den tidpunkt som anges av betaltjänstleverantören. Om betalaren stoppar en betalning enligt ovan innebär det att den aktuella betalningen stoppas vid ett enskilt tillfälle. Om betalaren vill att samtliga framtida betalningar som initieras av betalningsmottagaren ska stoppas måste betalaren återkalla medgivandet.

Medgivandets giltighetstid, återkallelse
Medgivandet gäller tills vidare. Betalaren har rätt att när som helst återkalla medgivandet genom att kontakta betalningsmottagaren eller sin betaltjänstleverantör. Meddelandet om återkallelse av medgivandet ska för att stoppa ännu inte genomförda betalningar vara betalningsmottagaren tillhanda senast fem bankdagar före förfallodagen alternativt vara betalarens betaltjänstleverantör tillhanda senast bankdagen före förfallodagen vid den tidpunkt som anges av betaltjänstleverantören.

Rätten för betalningsmottagaren och betalarens betaltjänstleverantör att avsluta anslutningen till Autogiro
Betalningsmottagaren har rätt att avsluta betalarens anslutning till Autogiro 30 dagar efter det att betalningsmottagaren underrättat betalaren härom. Betalningsmottagaren har dock rätt att omedelbart avsluta betalarens anslutning till Autogiro om betalaren vid upprepade tillfällen inte har haft tillräcklig kontobehållning på förfallodagen eller om det konto som medgivandet avser avslutas eller om betalningsmottagaren bedömer att betalaren av annan anledning inte bör delta i Autogiro.

Betalarens betaltjänstleverantör har rätt att avsluta betalarens anslutning till Autogirot i enlighet med de villkor som gäller mellan betalarens betaltjänstleverantör och betalaren.

Begränsningar i försäkringsskyddet
Det finns tillfällen då hela eller delar av försäkringsskyddet i Friplan inte gäller. Mer information finns i försäkringsvillkoren. Försäkringsskyddet gäller inte vid

- vissa sjukdomar som tillkommit under de första 18 månaderna om den försäkrade är företagare enligt Länsförsäkringars definition
- missbruk, eget vållande eller kriminell handling
- särskild riskfylld verksamhet exempelvis flygning eller utövande av boxning eller annan kampsport
- professionell idrottsutövning
- sjukdom till följd av krig eller krigstillstånd i Sverige
- deltagande i krig eller politiska oroligheter utanför Sverige
- vistelse utanför Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter
- vistelse utanför Norden i vissa fall
- försäkringsfall till följd av atomolycka
  och
- försäkringsfall till följd av terroristhandling.

Om du ångrar dig
Försäkringstagaren kan ångra sig inom 30 dagar från den dag då försäkringsbeskedet utfärdats. Du kan ringa eller skriva till oss för att säga upp försäkringen. Det belopp du får tillbaka är det lägsta av dina inbetalningar och försäkringskapitalet. Det belopp du erhåller minskas med kostnader för den tjänst som tillhandahållits och en avgift för bland annat administration för den tid du haft försäkringen. Du saknar ångerrätt av avtalet om värdet på försäkringen beror på svängningar på finansmarknaden som Länsförsäkringar inte kan påverka (till exempel fondförsäkring) och som kan inträffa under ångerfristen. Närmare bestämmelser om exempelvis begränsningar i ångerrätten finns i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Skaderegistrering
Bolaget kan registrera in och hämta vissa uppgifter från ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att bolaget får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annat försäkringsbolag. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till försäkringsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i avidentifierad form för statistiska ändamål. Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 24171, 104 51 Stockholm. Se gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

Behandling av personuppgifter
Du hittar information om hur vi på Länsförsäkringar behandlar personuppgifter och dina rättigheter i samband med det på vår webbplats lansforsakringar.se/personuppgifter.

Preskription
Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde. Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till Länsförsäkringar inom den tid som anges ovan är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att Länsförsäkringar förklarat sig tagit slutlig ställning till anspråket. Om talan inte väcks enligt ovan går rätten till försäkringsskydd förlorad.

Om vi inte kommer överens

- Om du inte är nöjd med ett beslut eller hanteringen av ditt ärende är vi naturligtvis beredda att ompröva det. Kontakta i första hand den person du haft kontakt med eller vår klagomålsansvariga/kundombudsman. Mer information hittar du på lansforsakringar.se
- Om du ändå är missnöjd kan du vända dig till Allmänna reklamationsnämnden med tvistefrågor som inte är av medicinsk karaktär. Tvistefrågor av medicinsk karaktär prövas av Personförsäkringsnämnden. Observera att Allmänna reklamationsnämnden och Personförsäkringsnämnden prövar ärenden där konsumenter är i tvist med företag. Detta kan innebära att dessa nämnder kan neka att pröva ärendet om försäkringen är tecknad av ett företag.
- Du kan även vända dig till domstol för att få ditt ärende prövat. Dina ombudskostnader kan oftast ersättas genom rättsskyddet i exempelvis din försäkring. Du betalar då enbart självrisken. Även den kommunala konsumentvägledaren kan ge råd och information.
- Vill du ha kostnadsfri rådgivning i försäkringsfrågor kan du också vända dig till Konsumenternas försäkringsbyrå.
- Råd och hjälp vid köp kan fås via Konsumentverkets webbaserade konsumentupplysning Hallå Konsument.

Kontaktuppgifter:

Konsumenternas Försäkringsbyrå
Besöksadress: Karlavägen 108, Stockholm
Postadress: Box 24215, 104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00
konsumenternas.se

Konsumentverket
Besöksadress: Tage Erlandergatan 8 A, Karlstad
Postadress: Box 48, 651 02 Karlstad
Telefon 0771-42 33 00
konsumentverket.se

Finansinspektionen
Besöksadress: Sveavägen 44, Stockholm
Postadress: Box 7821, 103 97 Stockholm
Telefon: 08-408 980 00
fi.se

Allmänna reklamationsnämnden
Besöksadress: Sveavägen 31, Stockholm
Postadress: Box 174, 101 23 Stockholm
Telefon-508 860 00
arn.se

Personförsäkringsnämnden
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Postadress: Svensk Försäkrings Nämnder
Box 24067, 104 50 Stockholm
Telefon: 08-522 787 20
forsakringsnamnder.se

Hallå Konsument
Telefon: 0771-525 525
hallakonsument.se

Om du och ditt företag vill ha mer information
Du kan alltid kontakta oss eller din rådgivare för att få hjälp att skräddarsy en försäkringslösning utifrån företagets, dina egna och dina medarbetares specifika behov. Kontaktuppgifter hittar du på sista sidan. På vår webbplats finns också villkor, blanketter, broschyrer, information om vårt fondutbud, aktuella fondkurser, utvecklingen för garantiförvaltning och mycket mer. Information om Länsförsäkringar Livs/Länsförsäkringar Fondlivs ekonomiska ställning kan du få via bolagets årsredovisning som du hittar på lansforsakringar.se eller beställer på telefon 08-588 400 00.

Om Länsförsäkringar
Länsförsäkringar finns där du bor genom 23 självständiga och lokala länsförsäkringsbolag. Vi har ett brett sortiment av tjänster inom sparande, försäkring och bank för både företag och privatpersoner.

Hållbarhetsrelaterade upplysningar

Enligt gällande regelverk ska Länsförsäkringar lämna hållbarhetsrelaterad information om sparprodukter innan avtal ingås (se nedan) och under avtalets löptid (se hemsidan) i syfte att ge kunderna möjlighet att utvärdera och jämföra produkter ur hållbarhetsperspektiv.

Innan avtal ingås ska information lämnas om hur Länsförsäkringar integrerar hållbarhetsrisker i investeringsbeslut och bedömer vilken trolig påverkan detta har på avkastningen i de produkter som Länsförsäkringar tillhandahåller.

I Friplan finns en bredd av olika sparalternativ som man kan välja mellan. Dessa fastställs löpande med hjälp av en urvalsprocess där avkastnings- och hållbarhetsfaktorer är viktiga urvalskriterier. Länsförsäkringar beslutar löpande om vilka sparandealternativ som är valbara och fondutbudet förändras därmed över tid. Du bestämmer själv vilken eller vilka tillgängliga sparalternativ som försäkringspremierna och befintligt sparkapital ska placeras i. Utbudet innehåller alternativ som skapar möjligheter att göra hållbara sparandeval med olika inriktningar.

Hållbarhetskategorisering av Friplan

☐ Friplan har bara sparalternativ med hållbarhet som mål
☒ Friplan har huvudsakligen sparalternativ som främjar bland annat miljörelaterade eller sociala egenskaper
☐ Friplan beaktar hållbarhetsrisker i fondurvalsprocessen
☐ Friplan beaktar inte hållbarhetsrisker i fondurvalsprocessen

Inom ramen för Friplan kan du välja mellan ett stort antal alternativ för sparandet där flera av de valbara alternativen har kategoriserat sig som hållbara enligt gällande regelverk. Friplan skapar därmed förutsättningar för dig att göra hållbara sparandeval. Hållbarhetskategoriseringen av Friplan påverkas dock av hur de valbara alternativen för sparandet har hållbarhetskategoriserats. Länsförsäkringar kan därför inte garantera att Friplan vid var tidpunkt uppfyller hållbarhetskategoriseringen i enlighet med ikryssat alternativ ovan.

För att Friplan ska anses främja bland annat miljörelaterade eller sociala egenskaper krävs dock att minst en av de valda investeringsalternativen under hela försäkringstiden är ett investeringsalternativ som främjar bland annat miljörelaterade eller sociala egenskaper eller har hållbarhet som mål.

Mer information om fondernas hållbarhetsarbete hittar du i fondernas informationsbroschyrer på vår eller respektive fondförvaltares webbplats. Information om Länsförsäkringars fonder hittar du på lansforsakringar.se/pension. Information om Länsförsäkringars förvaltningsform garantiförvaltning hittar du på lansforsakringar.se/omoss/ansvarsfullainvesteringar.

Fondförvaltning – sparande med möjligheter

Integrering av hållbarhetsrisker

Länsförsäkringar tillämpar en fondurvalsprocess för att välja in och välja bort fonder som är valbara inom Friplan. Bland annat granskas fonders hållbarhetsarbete där syftet är att utvärdera respektive fondbolags och enskilda fonders hantering och integrering av hållbarhetsfaktorer i sina investeringsprocesser, däribland miljörelaterade och sociala egenskaper, för att kunna identifiera fonder som bedöms hantera och integrera dessa faktorer på ett adekvat sätt samt ha förutsättningar att skapa god avkastning. Hållbarhetsområden som granskas och bedöms inkluderar organisatorisk satsning, påverkansarbete samt integrering av hållbarhetsfaktorer i respektive fonds investeringsprocess.

De valbara sparalternativen som från tid till annan ingår i Friplan består av produkter som förvaltas av både Länsförsäkringar och externa förvaltare. Produkter under egen förvaltning är föremål för Länsförsäkringars Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning där tillämpningen av ansvarfulla investeringsstrategier som exempelvis integrering av hållbarhetsfaktorer, exkludering, inkludering och påverkan. Bolagsexkluderingar tillämpas för närvarande inom klimat, hälsa och internationella normer och konventioner. För externa fonder ställs grundkrav inom ansvarsfulla investeringar. Bolagsinnehaven i både egna och externa fonder i utbudet följs regelbundet upp. Länsförsäkringar tillämpar också påverkansdialog i samband med identifierade brister i hanteringen av hållbarhetsrisker hos fonder. Externa fonder som inte lever upp till våra förväntningar och krav över tid kan bytas ut.

Ditt val av fonder avgör i vilken mån miljörelaterade och sociala egenskaper har uppnåtts i ditt sparande, vilka miljömål det bidrar till och i vilken omfattning din försäkring investerar i ekonomiska verksamheter som anses vara miljömässigt hållbara.

Valbara fonder inom din försäkring tillämpar den EU-rättsliga principen orsaka inte betydande skada endast på fondernas underliggande investeringar som beaktar EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Den återstående delen av fondernas underliggande investeringar beaktar inte EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter.

Bedömning av hållbarhetsriskers troliga inverkan på avkastningen

Länsförsäkringars övergripande mål är att långsiktigt skapa största möjliga värde i förvaltningsformerna.

Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning, som innebär att hållbarhetsrisker och möjligheter integreras i fondurvalsprocessen, avser att bidra till att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna i förvaltningsformerna och samtidigt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling. Tillämpningen av arbetssättet, till exempel till följd av enskilda exkluderingskriterier, kan ge upphov till att avkastningen i förvaltningsformen, både på kort och lång sikt, blir bättre eller sämre än marknadens eller referensindex utveckling.

Främjande av miljörelaterade och sociala egenskaper

Mot bakgrund av hur de valbara underliggande sparalternativen (till exempel fonder) inom Friplan hållbarhetskategoriseras, bedömer Länsförsäkringar att Friplan främjar bland annat miljörelaterade eller sociala egenskaper.

Information om index

För Friplan med fondförvaltning finns inget referensindex. Enskilda fonder som är valbara inom Friplan kan ha valt ett index som referensvärde. Information om sådana index framgår i förekommande fall av de hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas av ansvarig förvaltare för respektive fond.

Garantiförvaltning – sparande med garanti

Integrering av hållbarhetsrisker i investeringsbeslut

Länsförsäkringar tillämpar en investeringsprocess för att fatta investeringsbeslut i sina olika förvaltningsformer. Länsförsäkringars arbetssätt för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning är integrerat i investeringsprocessens olika faser och syftar till att bidra till att långsiktigt skapa största möjliga värde i förvaltningsformerna och samtidigt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling.

Hållbarhetsrisker och -möjligheter* identifieras genom regelbunden hållbarhetsinriktad genomlysning, både inför nyinvesteringar och i befintliga investeringar. I den hållbarhetsinriktade genomlysningen analyseras investeringarna utifrån ett antal olika hållbarhetsindikatorer. Analysen integreras i investeringsprocessen och påverkar det kontinuerliga arbetet med att justera de olika förvaltningsformernas sammansättning av olika investeringar. I arbetet tillämpas de ansvarsfulla investeringsstrategierna *inkludering, exkludering* och *påverkan*. Inkludering innebär att investeringar antingen inkluderas och/eller att exponering mot olika sektorer eller bolag anpassas utifrån deras bidrag till såväl hållbarhetsrelaterade mål och egenskaper som finansiellt värdeskapande. Exkludering innebär att inga investeringar görs i bolag eller andra emittenter (till exempel stater) som träffas av Länsförsäkringars exkluderingskriterier. Resultatet från den hållbarhetsinriktade genomlysningen eller enskilda bolagshändelser kan leda till att Länsförsäkringar inleder påverkansarbete mot enskilda bolag eller externa förvaltare. Det arbetet sker parallellt och interaktivt med arbetet i investeringsprocessen.

Arbetet med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning ska beakta skillnaderna i förvaltningsformernas olika placeringsriktning, riskmandat och mål. Detta innebär att tillämpningen av arbetssättet kan variera mellan Länsförsäkringars förvaltningsformer. Länsförsäkringar placerar förvaltningsformernas försäkringskapital direkt och indirekt i olika tillgångsslag. Placeringsmetod och typ av tillgångsslag påverkar hur Länsförsäkringar tillämpar arbetet med ansvarsfulla investeringar.

För mer information om Länsförsäkringar AB-koncernens Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning, Länsförsäkringars aktuella exkluderingskriterier och löpande hållbarhetsarbete; gå in på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar.

* Risker och möjligheter relaterade till miljömässiga, sociala och bolagsstyrningsrelaterade faktorer, inklusive korruption och affärsetik.

Bedömning av hållbarhetsriskers troliga inverkan på avkastningen

Länsförsäkringars övergripande mål är att långsiktigt skapa största möjliga värde i förvaltningsformerna. Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning, som innebär att hållbarhetsrisker och möjligheter integreras i investeringsprocessen, avser att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna i förvaltningsformerna, bidra till ett urval av FNs global mål och samtidigt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling. Tillämpningen av arbetssättet kan ge upphov till att avkastningen, både på kort och lång sikt, blir bättre eller sämre än marknadens utveckling.

Förvaltningsformsspecifik hållbarhetsinformation

Information om Garantiförvaltningens miljörelaterade eller sociala egenskaper finns i bilagan till denna förköpsinformation.

Garantiförvaltningens sammansättning av tillgångar och enskilda investeringar förändras löpande under hela försäkringstiden som ett led i att uppnå det övergripande målet att långsiktigt skapa största möjliga värde i förvaltningsformen och samtidigt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling. Garantiförvaltningens mål, strategier, allokering, hållbarhetskategori och övriga hållbarhetsrelaterade åtaganden och tillhörande information kan komma att förändras under försäkringstiden för att vara relevant och återspegla förändrade omständigheter. För aktuell/löpande information om Garantiförvaltningen se lansforsakringar.se/tradansvarsfullainv.

Prislista

för Friplan med fond- och Garantiförvaltning

Avgifter Friplan löpande avtalad inbetalning*			
Din avtalade inbetalning/år	**Upp till 11 999 kr**	**12 000–47 999 kr**	**48 000 kr och mer**
Insättningsavgift i procent på inbetalningen till pension			
Fondförvaltning	3	0	0
Garantiförvaltning	3	0	0
Kapitalavgift i procent per år av försäkringskapitalet			
Fondförvaltning	0,75	0,65	0,65
Garantiförvaltning	0,65	0,65	0,65
Årsavgift per pensionsplan	240	240	0

*Vid extra inbetalning: Avgiften grundar sig på den avgift som gäller för löpande avtalad inbetalning då inbetalningen görs.

Avgifter Friplan engångsinbetalning		
Din inbetalning	**Upp till 99 999 kr**	**100 000 kr och mer**
Insättningsavgift i procent på inbetalningen till pension		
Fondförvaltning	3	0
Garantiförvaltning	3	0
Kapitalavgift i procent per år av försäkringskapitalet		
Fondförvaltning	0,75	0,65
Garantiförvaltning	0,65	0,65
Årsavgift per pensionsplan	240	0

Avgifter Friplan Självservice	
Kapitalavgift i procent per år av försäkringskapitalet	
Fondförvaltning	0
Garantiförvaltning	0,45

Information om avgifter

När inbetalningarna till ålderspensionen påbörjats tas avgifter för att sköta din pensionsplan ut genom; en insättningsavgift på inbetalningarna, en kapitalavgift på försäkringskapitalet och en årsavgift.

För fondförvaltning tillkommer avgifter för de fonder du placerar i. De årliga avgifterna för Länsförsäkringars fondutbud när det gäller räntefonder varierar mellan 0,20 och 1,80 procent. Avgifterna för aktie-, bland- och indexfonder varierar mellan 0,20 och 2,23 procent. Den genomsnittliga årliga avgiften för alla fonder i utbudet uppgår till 0,95 procent (per 2024-11-30) viktat utifrån fondernas volym i utbudet. Utöver detta kan transaktionskostnader och andra händelsestyrda kostnader förekomma. Inga köp- eller säljavgifter för fonder tillkommer för närvarande. Utdelningen som sker i fonderna varje år är fri från kapitalvinstskatt. Hela utdelningen återinvesteras i fonderna. Uppgifter om fondavgifterna hittar du i fondfaktabladet för respektive fond.

Garantiförvaltningens kostnad för placeringar inom försäkringen tas inte ut direkt från ditt försäkringskapital utan har redan dragits av från den avkastning du får del av från bolagets förvaltade kapital. Denna kostnad är för närvarande 0,09 procent. Avgifter samt sättet att ta ut dessa kan komma att förändras.

Kostnader för sjukförsäkring

Kostnaden för sjukförsäkringen beror på ålder, kön och storleken på försäkringsbeloppen.

Kontakta Länsförsäkringar eller din försäkringsförmedlare.

Länsförsäkringar Bergslagen 021-19 01 00 | **Länsförsäkringar Blekinge** 0454-30 23 00 | **Dalarnas Försäkringsbolag** 023-930 00 | **Länsförsäkringar Gotland** 0498-28 18 50
Länsförsäkringar Gävleborg 026-14 75 00 | **Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad** 044-19 62 00 | **Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän** 031-63 80 00 | **Länsförsäkringar Halland** 035-15 10 00 | **Länsförsäkringar Jämtland** 063-19 33 00 | **Länsförsäkringar Jönköping** 036-19 90 00 | **Länsförsäkringar Kalmar län** 020-66 11 00 | **Länsförsäkring Kronoberg** 0470-72 00 00 | **LF Norrbotten** 0920-24 25 00 | **Länsförsäkringar Skaraborg** 0500-77 70 00 | **Länsförsäkringar Skåne** 040-633 80 00 | **Länsförsäkringar Stockholm** 08-562 830 00
Länsförsäkringar Södermanland 0155-48 40 00 | **Länsförsäkringar Uppsala** 018-68 55 00 | **Länsförsäkringar Värmland** 054-775 15 00 | **Länsförsäkringar Västerbotten** 090-10 90 00
Länsförsäkringar Västernorrland 0611-36 53 00 | **Länsförsäkringar Älvsborg** 0521-27 30 00 | **Länsförsäkringar Östgöta** 013-29 00 00

LF

lansforsakringar.se

Bilaga till förköpsinformation

Hållbarhetsrelaterade upplysningar

Produktnamn: Garantiförvaltning
Identifieringskod för juridiska personer: 549300M8P0LTMZZSMQ10

Hållbar investering: en investering i ekonomisk verksamhet som bidrar till ett miljömål eller socialt mål, förutsatt att investeringen inte orsakar betydande skada för något annat miljömål eller socialt mål och att investeringsobjekten följer praxis för god styrning.

EU-taxonomin är ett klassificeringssystem som läggs fram i förordning (EU) 2020/852, där det fastställs en förteckning över **miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter**. Förordningen fastställer inte någon förteckning över socialt hållbara ekonomiska verksamheter. Hållbara investeringar med ett miljömål kan vara förenliga med kraven i taxonomin eller inte.

Miljörelaterade och/eller sociala egenskaper

Har denna finansiella produkt ett mål för hållbar investering?

●● ☐ **Ja**

- ☐ Den kommer att göra ett minimum av **hållbara investeringar med ett miljömål:**__ %
  - ☐ i ekonomiska verksamheter som anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin
  - ☐ i ekonomiska verksamheter som inte anses vara miljömässigt hållbara enligt EU- taxonomin
- ☐ Den kommer att göra ett minimum av **hållbara investeringar med ett socialt mål:**__ %

●○ ☒ **Nej**

- ☒ Den **främjar miljörelaterade och sociala egenskaper** och kommer, även om den inte har en hållbar investering som sitt mål, att ha en minimiandel på 18 % hållbara investeringar
  - ☐ med ett miljömål i ekonomiska verksamheter som anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin
  - ☒ med ett miljömål i ekonomiska verksamheter som inte anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin
  - ☒ med ett socialt mål
- ☐ Den främjar miljörelaterade och sociala egenskaper, men **kommer inte att göra några hållbara investeringar**

Vilka miljörelaterade och/eller sociala egenskaper främjas av denna finansiella produkt?

I enlighet med Garantiförvaltningens investeringsstrategi främjar dess investeringar följande egenskaper:

Miljörelaterade egenskaper
- bekämpning klimatförändringar
- hållbar energi och energieffektivisering
- ekosystem och biologisk mångfald
- hållbar användning av råvaror, vatten och mark
- motverkan av föroreningar och miljöfarligt avfall

Sociala egenskaper:
- hälsa och välbefinnande
- mänskliga rättigheter
- arbetsrätt och goda förhållanden mellan arbetsmarknadens parter
- efterlevnad av internationella konventioner gällande kontroversiella vapen

Egenskaper för god bolagsstyrning:
- affärsetik
- motverka korruption, penningtvätt och bestickning

Inget referensvärde har valts i syfte att uppnå de miljörelaterade- eller sociala egenskaperna.

11953 utg 01 Grafisk Produktion 2024-12

Vilka hållbarhetsindikatorer används för att mäta uppnåendet av var och en av de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas av denna finansiella produkt?

I tabellen framgår ett urval av de hållbarhetsindikatorer som används för att följa upp de miljörelaterade och sociala egenskaper som Garantiförvaltningen främjar.

Hållbarhetsindikatorer mäter uppnåendet av de miljörelaterade eller sociala egenskaperna som den finansiella produkten främjar.

Tabell 1. Hållbarhetsindikatorer per egenskap

Egenskap	Hållbarhetsindikator
▪ Bekämpning av klimatförändringar	Växthusgasintensitet (tCO2e/mkr intäkter, scope 1-2) Andel av investeringar med vetenskapliga klimatmål Andel av investeringar i investeringsobjekt som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen
▪ Hållbar energi och energieffektivisering	Årlig produktion av förnybar energi (MWh) Energibesparing i byggnader (MWh)
▪ Ekosystem och biologisk mångfald ▪ Hållbar användning av råvaror, vatten och mark	Yta hållbart skogsbruk (ha)
▪ Motverkan av föroreningar och miljöfarligt avfall	Reducerad mängd kväve och fosfor från avloppsvatten (ton)
▪ Hälsa och välbefinnande	Andel av investeringar i investeringsobjekt vars omsättning från kommersiellt spel om pengar på kasinon, spelautomater och/eller poker som överstiger 5 procent Andel av investeringar i investeringsobjekt vars omsättning från produktion av tobaksprodukter överstiger 5 procent
▪ Mänskliga rättigheter ▪ Arbetsrätt och goda förhållanden mellan arbetsmarknadens parter ▪ Affärsetik ▪ Motverka korruption, penningtvätt och bestickning	Andel av investeringar i investeringsobjekt som har varit inblandade i överträdelser mot FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande eller OECDs riktlinjer för multinationella företag Investeringar i stater som sammantaget bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter Investeringar i jurisdiktioner på EUs förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet
▪ Efterlevnad av internationella konventioner gällande kontroversiella vapen	Andel av investeringar i investeringsobjekt som är involverade i tillverkning eller försäljning av kontroversiella vapen

Vilka är målen med de hållbara investeringar som den finansiella produkten är tänkt att delvis göra, och hur bidrar den hållbara investeringen till dessa mål?

Garantiförvaltningen kommer delvis göra hållbara investeringar. Syftet med de hållbara investeringarna i Garantiförvaltningen är, utöver att bidra till att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna, att bidra till ett urval av FNs globala mål och motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling.
Att bekämpa klimatförändringar, FNs globala mål 13, är det mest prioriterade målet och således det som Garantiförvaltningens hållbara investeringar i störst utsträckning avser bidra till. Ytterligare utvalda globala mål kan främjas av Garantiförvaltningens hållbara investeringar. Genom att tillämpa de ansvarsfulla investeringsstrategierna för inkludering och påverkan bidrar Garantiförvaltningen huvudsakligen till taxonomins miljömål om begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

Taxonomins miljömål:
☒ 1. Begränsning av klimatförändringar
☒ 2. Anpassning till klimatförändringar
☐ 3. Hållbar användning av och skydd av vatten och marina resurser
☐ 4. Omställning till en cirkulär ekonomi
☐ 5.Förebyggande och begränsning av miljöföroreningar
☐ 6.Skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem

Läs mer om Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar och prioriteringen i nedan avsnitt *Vilken investeringsstrategi följer denna finansiella produkt?*.

På vilket sätt orsakar inte de hållbara investeringar som den finansiella produkten är tänkt att delvis göra någon betydande skada för några miljörelaterade eller sociala mål för hållbar investering?

Garantiförvaltningens hållbara investeringar orsakar inte betydande skada för några andra miljörelaterade eller sociala mål genom att

- deras värden på indikatorerna för negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer (PAI-indikatorerna) bedöms inte tillhöra de sämsta i sin bransch globalt;
- de inte är inblandade i allvarlig överträdelse mot internationella konventioner och överenskommelser, i synnerhet OECDs riktlinjer för multinationella företag FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande
- de inte överträder Länsförsäkringars exkluderingskriterier

För att bedöma ovan genomförs kontroller inför potentiella nyinvesteringar och regelbundet av befintliga investeringar.

Huvudsakliga negativa konsekvenser är investeringsbeslut mest negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer som rör miljö, sociala frågor och personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter samt frågor rörande bekämpning av korruption och mutor.

Hur har indikatorerna för negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer beaktats?

Länsförsäkringars metod[1] för att bedöma om en investering inte orsakar betydande skada innebär att det enskilda portföljbolagets värden på PAI-indikatorerna[2] jämförs med värdena för bolag i samma sektor. Bolagen ska som regel ingå i globala aktieindex. Jämförelsen utgår både från placering och analys av de sektorspecifika förutsättningarna i relation till respektive PAI-indikator.

Om information om någon indikator inte är lättillgänglig: Länsförsäkringar samarbetar med olika tredjeparts-leverantörer, externa förvaltare och för även direktdialoger med enskilda betydande portföljbolag för att säkerställa god dataförsörjning till indikatorerna. Om någon data saknas eller inte är lättillgänglig kontaktas, beroende på förutsättningarna, antingen kontrakterade leverantörer, externa förvaltare och/eller de enskilda portföljbolagen i syfte att samla in informationen som behövs för att mäta PAI-indikatorerna.

Hur är de hållbara investeringarna anpassade till OECDs riktlinjer för multinationella företag och FNs vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter? Beskrivning:

Det enskilda portföljbolaget ska agera ansvarsfullt och efterleva OECDs riktlinjer och FNs vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Portföljbolaget ska inte vara involverat i överträdelse mot någon av riktlinjerna eller principerna. Om portföljbolag varit involverat i överträdelse och vidtagit adekvata åtgärder för att både hantera överträdelsen och undvika framtida överträdelser så bedömds det som ansvarsfullt agerande.[3]

I EU-taxonomin fastställs en princip om att inte orsaka betydande skada, enligt vilken taxonomiförenliga investeringar inte får orsaka betydande skada för EU-taxonomins mål, och åtföljs av särskilda EU-kriterier.

Principen om att inte orsaka betydande skada är endast tillämplig på de av den finansiella produktens underliggande investeringar som beaktar EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Den återstående delen av denna finansiella produkt har underliggande investeringar som inte beaktar EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter.

Inga andra eventuella hållbara investeringar får heller orsaka betydande skada för några miljömål eller sociala mål.

Beaktas i denna finansiella produkt huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer?

☒ Ja
☐ Nej

Länsförsäkringar beaktar och hanterar de huvudsakliga negativa konsekvenser för Garantiförvaltningens investeringar enligt investeringsstrategin (se nedan rubrik *Vilken investeringsstrategi följer denna finansiella produkt?*). Den valda prioriteringen innebär att de huvudsakliga negativa konsekvensområden som Länsförsäkringar prioriterar är utsläpp av växthusgaser, sociala förhållanden och personalfrågor, god hälsa och välbefinnande, sociala aspekter, styrning och mänskliga rättigheter.
I tabellen nedan nämns exkluderings- och omställningskriterier översiktligt, i tabell 3 framgår kriterierna mer detaljerat.

[1] I dagsläget finns ingen regulatorisk eller branschgemensam standard för vilka värden på de olika indikatorerna som innebär att en investering inte orsakar någon betydande skada. Länsförsäkringars metod för att bedöma är utformad utifrån tillgängligheten av data för indikatorerna. I takt med att regelverkskraven avseende rapportering av PAI-data utvecklas kommer datatillgängligheten förbättras och metoden vidareutvecklas.
[2] Kontrollen omfattar alla indikatorer i Kommissionens delegerade förordning (EU)2022/1288, bilaga 1, tabell 1-3 och eventuella andra indikatorer valda av Länsförsäkringar.
[3] Nämnda riktlinjer och principer omfattar principerna och rättigheterna i de åtta grundläggande konventionerna som anges i Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet och i det internationella regelverket för mänskliga rättigheter.

Tabell 2. Hur beaktas huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer - översikt

Tillämpas på	Område	Indikator på huvudsaklig negativ konsekvens för hållbar utveckling	Hur huvudsakliga negativa konsekvenser avses beaktas
Investerings-objekt	Utsläpp av växthusgaser	Investeringsobjektets växthusgasintensitet (PAI 1.3)	Mål finns för utsläppsminskning Genomlysning och integration Påverkan Inkludering - omställningskriterier för kraftförsörjnings- och energibolag Exkludering – exkluderingskriterier för fossila bränslen (energi-, gruv- och kraftbolag)
		Exponering mot företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen (PAI 1.4)	
	Sociala förhållanden och personal-frågor	Brott mot FNs globala överenskommelse och OECDs riktlinjer för multinationella företag (PAI 1.10)	Genomlysning och integration Påverkan Exkludering – exkluderingskriterier för allvarlig norm-överträdelse vid resultatlös påverkan
		Exponering mot kontroversiella vapen (antipersonella minor, klusterammunition, kemiska vapen och biologiska vapen) (PAI 1.14)	Exkludering – exkluderingskriterier för kontroversiella vapen
	God hälsa och väl-befinnande	Spel om pengar (andra indikatorer)	Exkludering – exkluderingskriterier för spel om pengar
		Tobak (andra indikatorer)	Exkludering - exkluderingskriterier för tobaksprodukter
		Pornografi (andra indikatorer)	Exkludering - exkluderingskriterier för pornografiskt material
Statliga och överstatliga enheter	Sociala aspekter	Genomsnittsvärde för yttrandefrihet (PAI 3.19)	Genomlysning och integration Exkludering – exkluderingskriterier för stater och statskontrollerade bolag som bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter Exkludering – exkluderingskriterier för stater som inte uppfyller grundläggande standarder för skatteförvaltning
	Mänskliga rättigheter	Genomsnittsvärde för respekten för mänskliga rättigheter (PAI 3.20)	
	Styrning	Graden av korruption i genomsnitt (PAI 3.21)	
		Icke samarbetsvilliga skattejurisdiktioner PAI 3.22	

Läs mer om detta arbete i Länsförsäkringars *Redogörelse för investeringsbeslut huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer*, se lansforsakringar.se/omoss/ansvarsfullainvesteringar/fondliv

Information om huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer från Garantiförvaltningens investeringar finns tillgänglig i Garantiförvaltningens årsbeskedsbilaga för hållbarhetsrelaterade upplysningar, se lansforsakringar.se/arsbeskedliv

Vilken investeringsstrategi följer denna finansiella produkt?

Garantiförvaltningen är utformad för att ge dig en garanterad lägsta nivå på pensionsutbetalningen. Nivån kan öka om Garantiförvaltningens avkastning blir högre än det garanterade beloppet. Därför är det övergripande målet för förvaltningen av Garantiförvaltningen att långsiktigt skapa största möjliga värde för Garantiförvaltningens kunder.

Investeringsstrategin styr investeringsbeslut på grundval av faktorer som investeringsmål och risktolerans.

Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning avser bidra till att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna i Garantiförvaltningen och samtidigt bidra till FNs globala mål samt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling. Bolaget ska i förvaltningen verka för de FN-stödda *Principles for responsible investments* (PRI) och FN-initiativet *Global Compacts* principer för ansvarsfullt företagande.

Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ) ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen (LFAB). Koncernen avser bidra till att begränsa klimatförändringar i linje med Parisavtalet och har antagit en långsiktig klimatambition om klimatneutralitet senast år 2045. Ambitionen innebär att koncernen strävar mot att bli klimatneutral 2045 samt ska

anta delmål till 2030 för att säkerställa utveckling mot den långsiktiga ambitionen. I förvaltningen av Garantiförvaltningen innebär klimatambitionen att klimatrisker och möjligheter ska hanteras i förvaltningen genom att integreras i investeringsprocessen enligt nedan.

Väsentliga hållbarhets- och finansiella faktorer ska integreras i förvaltningen. Vidare ska, inom ramen för fastställda förvaltningsmål, investeringsobjekt som befinner sig i omställning samt de som stödjer övergången till ett hållbart samhälle främjas. Som ansvarsfull ägare ska Länsförsäkringar sträva efter att påverka bolag, särskilt de med betydande hållbarhetsrelaterade risker och de som saknar ambitioner att ställa om.

Länsförsäkringar tillämpar en investeringsprocess för att fatta investeringsbeslut i Garantiförvaltningen och sina andra förvaltningsformer. Länsförsäkringars arbetssätt för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning är integrerat i investeringsprocessens olika faser.

Hållbarhetsrisker[4] och möjligheter identifieras genom regelbunden hållbarhetsinriktad genomlysning. Genomlysningen sker inför nyinvesteringar och regelbundet för befintliga investeringar. Garantiförvaltningen genomlyses åtminstone utifrån:

- Länsförsäkringars exkluderings- och omställningskriterier
- Överträdelser av internationella överenskommelser
- Växthusgasintensitet (nulägesbild)[5]
- Klimatscenarios (framåtblickande)
- Obligatoriska och valfria PAI-indikatorer enligt Disclosureförordningens RTSer[6]

Resultatet från genomlysningen integreras i investeringsprocessen och påverkar det kontinuerliga arbetet med att justera de olika förvaltningsformernas sammansättning av hållbara och främjande investeringar i syfte att nå förvaltningsmålen. I arbetet tillämpas de ansvarsfulla investeringsstrategierna inkludering, exkludering och påverkan i kombination med finansiell analys.

Läs mer om de ansvarsfulla investeringsstrategierna på hemsidan, se lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar

Vilka är de bindande delarna i investeringsstrategin som används för att välja de investeringar som uppnår var och en av de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas av denna finansiella produkt?

Länsförsäkringar tillämpar följande bindande kriterier vid sina investeringsbeslut som en del i arbetet med att uppnå de miljörelaterade och sociala egenskaper som Garantiförvaltningen främjar. Kriterierna utvecklas kontinuerligt vilket kan innebära att kriterier byts ut eller förändras i syfte att förbättra de avkastningsmässiga förusättningarna och samtidigt främja de miljörelaterade och sociala egenskaperna.

Tabell 3. Investeringsstrategins bindande delar

Egenskap	Bindande del
Alla nedan egenskaper	**Genomlysning och integrering** Noterade portföljbolag och andra noterade investeringsobjekt genomlyses regelbundet mot olika hållbarhetsrelaterade egenskaper och kriterier, inklusive PAI-indikatorerna. Tonvikt läggs på de PAI-indikatorer som systematiskt beaktas i investeringsprocessen. Onoterade tillgångar, både direktägda och via externa fonder, genomlyses minst årsvis eller ad hoc mässigt då misstankar finns om eventuella överträdelser av internationella överenskommelser. **Påverkan** Reaktivt (incidentdrivet) påverkansarbete inleds mot portföljbolag om genomlysningen (ovan) indikerar misstanke om överträdelser av internationella överenskommelser.

[4] Miljömässiga, sociala och bolagsstyrningsrelaterade faktorer, inklusive korruption och affärsetik.
[5] CO2-avtrycket beräknas för aktier i enlighet med Svensk försäkrings rekommenderade nyckeltal "viktad genomsnittlig koldioxidintensitet" (Weighted Average Carbon Intensity, WACI (ton CO2e/SEK mn)) och avser scope 1 och 2- CO2-utsläpp.
[6] Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/1288, bilaga 1, tabell 1.

Egenskap	Bindande del
Bekämpning av klimatförändringar	**Exkludering** - **exkluderingskriterier - fossila bränslen:** Investering görs inte i bolag vars omsättning från de fossila bränslena förbränningskol, olja och gas överstiger: - Förbrännings kol >5% - Okonventionell utvinning av olja och gas >5% - Prospektering och konventionell utvinning av olja och gas >5% Undantags görs för bolag som uppfyller omställningskriterierna nedan. **Inkludering** - **omställningskriterier - energi- och kraftbolag:** Omställningskriterier tillämpas på utvalda kraftförsörjnings- och energibolag. Det innebär att Länsförsäkringar kan överväga att inkludera och investera i bolag i respektive sektor. Bolagen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys inför beslut där bolagets åtaganden, agerande, utfall av agerande och prognos beaktas. **Påverkan** Klimatfokuserat påverkansarbete bedrivs åtminstone mot portföljbolag inom skogs- och fastighetssektorn samt med utvalda portföljbolag som är betydande utsläppare av växthusgaser i förvaltningsformen.
Hållbar energi och energieffektivisering	**Inkludering** - **hållbara obligationer:** Gröna eller tematiskt hållbara obligationer där finansieringen avses användas till förnyelsebar energiproduktion och/eller energieffektivisering väljs in. Emittenten av obligationen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. Bidrag till FNs globala mål 7 ska kunna påvisas. - **omställningskriterier - kraftbolag:** Omställningskriterier tillämpas på utvalda kraftbolag, bl.a. om dess omsättning från förnybar energiproduktion överstiger den från fossila energiproduktion. Bolagen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. **Påverkan** Påverkansarbete med fokus på energieffektivisering bedrivs åtminstone mot portföljbolag inom fastighetssektorn.
Ekosystem och biologisk mångfald	**Inkludering** - **hållbara obligationer:** Gröna eller tematiskt hållbara obligationer där finansieringen avses användas till att främja eller återställa ekosystem och biologisk mångfald väljs in. Emittenten av obligationen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. Bidrag till FNs globala mål 15 ska kunna påvisas. - **skogsbolag:** Skogsbolag som förvaltar sitt skogsbestånd utifrån principer för ansvarsfullt skogsbruk väljs in. Bolagen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. Bidrag till FNs globala mål 15 ska kunna påvisas. **Påverkan** Påverkansarbete med fokus biologisk mångfald bedrivs åtminstone mot portföljbolag inom skogssektorn.
Hållbar användning av råvaror, vatten och mark	**Inkludering** - **hållbara obligationer:** Gröna eller tematiskt hållbara obligationer där finansieringen avses användas till hållbar användning av råvaror, vatten och mark väljs in. Emittenten av obligationen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. **Påverkan** Påverkansarbete med fokus hållbar användning av råvaror, vatten och mark bedrivs åtminstone mot portföljbolag inom gruvsektorn.
Motverkan av föroreningar och miljöfarligt avfall	**Inkludering** - **hållbara obligationer:** Gröna eller tematiskt hållbara obligationer där finansieringen avses användas till att motverka föroreningar och miljöfarligt avfall, så som avloppsreningsverk och återvinningscentraler, väljs in. Emittenten av obligationen bedöms genom en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys.

Egenskap	Bindande del
Hälsa och välbefinnande	**Exkludering** - **exkluderingskriterier - spel om pengar:** investering görs inte i bolag vars omsättning från kommersiellt spel om pengar på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande) överstiger 5 %. - **exkluderingskriterier - tobak:** Investering görs inte i bolag vars omsättning från produktion av tobaksprodukter överstiger 5 %. - **exkluderingskriterier - pornografi:** Investering görs inte i bolag vars omsättning från produktion av pornografiskt material överstiger 0 %.
Mänskliga rättigheter Arbetsrätt och goda förhållanden mellan arbetsmarknadens parter Affärsetik Motverka korruption, penningtvätt och bestickning	**Exkludering** - **exkluderingskriterier - bolag med allvarlig överträdelse av internationella konventioner och hållbarhetsnormer:** Investering görs inte i bolag som bedöms överträda internationella överenskommelser för ansvarsfullt företagande och underliggande konventioner (hållbarhetsnormer) där påverkansarbete med bolaget inte nått önskvärt resultat. - **exkluderingskriterier - stater utifrån mänskliga rättigheter, demokrati, yttrandefrihet och korruption:** Investering görs inte i statliga emittenter (statsobligationer) och statligt ägda bolag som sammantaget bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter. - **exkluderingskriterier stater utifrån skatt:** Investering görs inte i statliga emittenter (statsobligationer) som inte anses uppfylla grundläggande standarder för skatteförvaltning och för att motverka skatteflykt. Investering görs inte i stater som återfinns på EUs förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. **Påverkan** Reaktivt (incidentdrivet) påverkansarbete inleds mot portföljbolag vid misstanke om överträdelser kopplat till mänskliga rättigheter, arbetsrätt, affärsetik och/eller korruption (hållbarhetsnormer).
Efterlevnad av internationella konventioner gällande kontroversiella vapen	**Exkludering** - **exkluderingskriterier - kontroversiella vapen**: Investering görs inte i bolag som bedöms vara involverade i kontroversiella vapen.

Hur stor är minimiandelen för att minska omfattningen av de investeringar som beaktades innan investeringsstrategin tillämpades?

Sett till bindande strategier och med tonvikt på gällande exkluderingskriterier så minskar antalet bolag som Länsförsäkringar kan överväga att investera i med cirka 5-10 procent (både utifrån antal och marknadsvärde) beroende på referensindex (Globalt och Sverige). Exkluderingskriterierna har inte explicit utformats för att minska investeringsalternativen med en viss andel eller ett visst antal. Garantiförvaltningen bedöms fortsatt, utifrån gällande kriterier, kunna uppnå en väldiversifierad exponering mot portföljbolag.

En lista över exkluderade bolag och stater (statsobligationer) uppdateras regelbundet och finns tillgänglig på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken Exkluderings- och omställningskriterier.

Praxis för god styrning omfattar sunda förvaltningsstrukturer, förhållandet mellan anställda, personalersättning och efterlevnad av skatteregler.

Vad är policyn för att bedöma praxis för god styrning i investeringsobjekten?

Det enskilda portföljbolaget ska följa internationella överenskommelser och hållbarhetsnormer, i synnerhet OECDs riktlinjer för multinationella företag och FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande, i meningen att de inte ska vara involverade i överträdelser. Om portföljbolaget varit involverat i överträdelser och har vidtagit adekvata åtgärder för att hantera överträdelsen och implementerat åtgärder för att undvika framtida överträdelser så bedöms det som ansvarsfullt agerande.

Kontrollen sker inom den hållbarhetsinriktade genomlysningen och görs regelbundet för befintliga investeringar och alltid inför potentiella nyinvesteringar.

Vilken tillgångsallokering är planerad för den finansiella produkten?

Garantiförvaltningens tillgångsallokering illustreras i bilden nedan. Investeringsstrategin innebär att majoriteten av Garantiförvaltningens investeringar planeras göras i *Nr 1 Anpassade till miljörelaterade eller sociala egenskaper*. Investeringsstrategin innebär att även hållbara investeringar kan göras.

Tillgångsallokering beskriver andelen investeringar i specifika tillgångar.

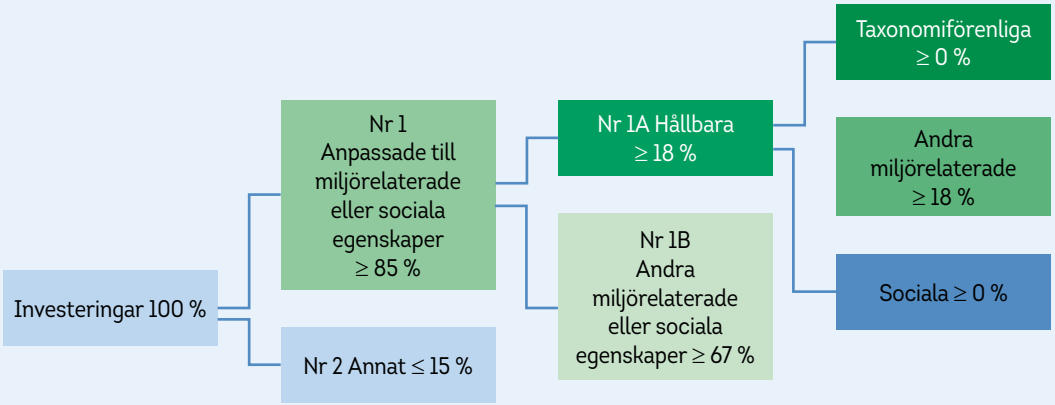

Nr 1 Anpassade till miljörelaterade eller sociala egenskaper omfattar den finansiella produktens investeringar som används för att uppnå de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas av den finansiella produkten.
Nr 2 Annat omfattar den finansiella produktens återstående investeringar som varken är anpassade till de miljörelaterade eller sociala egenskaperna eller anses som hållbara investeringar.

Kategorin **Nr 1 Anpassade till miljörelaterade eller sociala egenskaper** omfattar:
- Underkategorin **Nr 1A Hållbara** omfattar hållbara investeringar med miljömål eller sociala mål.
- Underkategorin **Nr 1B Andra miljörelaterade eller sociala egenskaper** omfattar investeringar anpassade till de miljörelaterade eller sociala egenskaper som inte anses vara hållbara investeringar.

Taxonomiförenliga verksamheter uttrycks som en andel av följande:
- **omsättning**, vilket återspeglar andelen av intäkterna från investeringsobjekt ens gröna verksamheter
- **kapitalutgifter**, som visar de gröna investeringar som gjorts av investeringsobjekten, t.ex. för en omställning till en grön ekonomi
- **driftsutgifter**, som återspeglar investeringsobjektens gröna operativa verksamheter.

Hur uppnår användningen av derivat de miljörelaterade eller sociala egenskaper som den finansiella produkten främjar?
Derivat används inte för att uppnå de miljörelaterade eller sociala egenskaper som Garantiförvaltningen främjar. De derivat som används i Garantiförvaltningen ingår i kategorin *Nr 2 Annat*.

Till vilken lägsta nivå är de hållbara investeringarna med ett miljömål förenliga med kraven i EU-taxonomin?

Andelen investeringar i taxonomiförenliga investeringar planeras minst vara 0 procent av Garantiförvaltningens marknadsvärde i väntan på att tillförlitlig information om bolags taxonomiförenlighet blir lättillgänglig.

Om Länsförsäkringar investerar i taxonomiförenlig verksamhet kommer taxonomiförenligheten uttryckas som andel av investeringsobjektens omsättning.

Garantiförvaltningens eventuella faktiska andel i taxonomiförenliga investeringar kommer baseras på offentlig publicerad information som granskats av investeringsobjektens egna revisorer eller annan tredjepart, varför Länsförsäkringar inte anlitar revisorer eller annan tredje part för att granska att investeringarna efterlever EU-taxonomins krav.

Om information om i hur hög grad investeringarna är taxonomiförenliga inte är lättillgänglig genom offentliga upplysningar från investeringsobjekt inhämtar Länsförsäkringar motsvarande information direkt från investeringsobjekten eller från tredjepartsleverantörer.

Möjliggörande verksamheter gör det direkt möjligt för andra verksamheter att bidra väsentligt till ett miljömål.

Omställningsverksamheter är verksamheter som det ännu inte finns koldioxidsnåla alternativ tillgängliga för och som bland annat har växthusgasutsläpp på nivåer som motsvarar bästa prestanda.

Investerar den finansiella produkten i fossilgas och/eller kärnenergirelaterad versamhet som uppfyller EU-taxonomi[7]?

☐ Ja:

☐ i fossilgas ☐ i kärnenergi

☒ Nej

De två diagrammen nedan visar i grönt minimiprocentandelen investeringar som är förenliga med EU-taxonomin. Eftersom det inte finns någon lämplig metodik för att avgöra hur taxonomianpassade statliga obligationer är*, visar den första grafen taxonomianpassningen med avseende på alla den finansiella produktens investeringar, inklusive statliga obligationer, medan den andra grafen visar taxonomianpassningen endast med avseende på de investeringar för den finansiella produkten som inte är statliga obligationer.

1. Taxonomiförenlighet hos investeringar, inklusive statliga obligationer*

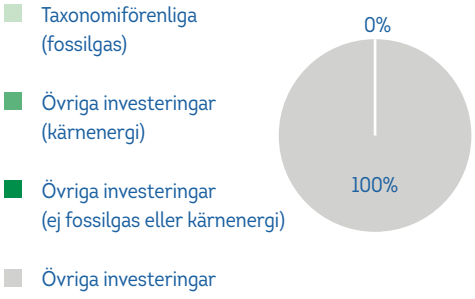

2. Taxonomiförenlighet hos investeringar, exklusive statliga obligationer*

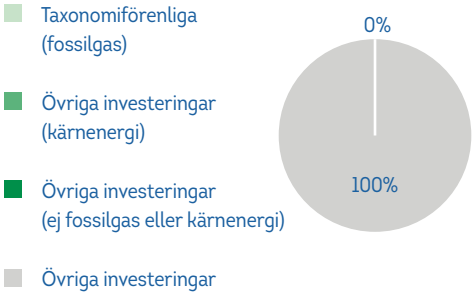

* I dessa grafer avses med "statliga obligationer" samtliga exponeringar i statspapper.

är hållbara investeringar med ett miljömål som **inte beaktar kriterierna** för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter enligt EU-taxonomin.

Vilken är minimiandelen investeringar i omställningsverksamheter och möjliggörande verksamheter?

Andelen investeringar i omställningsverksamheter och möjliggörande verksamheter planeras minst vara 0 procent respektive 0 procent av Garantiförvaltningens marknadsvärde.

Vilken är minimiandelen hållbara investeringar med ett miljömål som inte är förenliga med EU-taxonomin?

Andelen investeringar i hållbara investeringar med miljömål som inte är taxonomiförenliga planeras minst vara 18 procent av Garantiförvaltningens marknadsvärde. Dessa investeringar är hållbara enligt Disclosureförordningens definition.[8]

Disclosureförordningens definition av hållbara investeringar är bredare än EU-taxonomins definition av miljömässigt hållbar ekonomisk verksamhet. Taxonomin håller på att utvecklas och kriterier för samtliga dess miljömål är ännu inte klara och regelverket träffar i huvudsak träffar europeiska bolag. I syfte att bidra till hållbar utveckling investerar Länsförsäkringar gärna även hållbara investeringar med miljömål eller sociala mål enligt Disclosureförordningens definition.

Vilken är minimiandelen hållbara investeringar med ett miljömål som inte är förenliga med EU-taxonomin?

Andelen investeringar i socialt hållbara investeringar enligt Disclosureförordningens definition planeras minst vara 0 procent av Garantiförvaltningens marknadsvärde.

Vilka investeringar är inkluderade i "Nr 2 Annat", vad är deras syfte och finns det några miljörelaterade eller sociala minimiskyddsåtgärder?

I kategorin *Nr 2 Annat* samlas de investeringar som investeringsstrategins bindande delar inte tillämpas på.

[7] Fossilgas och/eller kärnenergirelaterad verksamhet kommer endast att uppfylla EU-taxonomin om den bidrar till att begränsa klimatförändringarna (begränsning av klimatförändringarna) och inte orsakar betydande skada för något av målen i EU-taxonomin – se förklarande anmärkning i vänstra marginalen. De fullständiga kriterierna för ekonomisk verksamhet för fossilgas och kärnenergi som uppfyller EU-taxonomin fastställs i kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/1214.

[8] Disclosureförordningen (EU 2019/2088, artikel 2.17.

Tabell 4. Andra investeringar

Investeringar	Syfte	Vidtagna minimiskyddsåtgärder
Gamla investeringar i Private Equity och Private Lending fonder	Skapa god riskjusterad avkastning. En mindre andel av Garantiförvaltningens investeringar utgörs av illikvida[9] investeringar som gjordes innan 2018 då nuvarande ansvarsfulla investeringsstrategier började tillämpas. Detta innebär att Länsförsäkringar inte kan garantera att dessa tillgångar följer alla delar i den nuvarande investeringsstrategin, då investeringarna är svåra att genomlysa och gjordes innan ovanstående krav fanns på plats. Investeringarna kommer finnas kvar ytterligare några år, men fasas ut i takt med att de förfaller.	Länsförsäkringar har inlett arbete för att genomlysa enskilda fonder samt be respektive Private Equity- och Private Lending-förvaltare om kvittens på gällande hållbarhetsindikatorer i sidobrev till investeringsavtalen.
Derivat	Reducera marknadsrisk och effektivisera förvaltningen	Motparter genomlyses regelbundet mot internationella konventioner och exkluderingskriterier.
Kassa	Rörelsekassa, det vill säga en liten andel av Garantiförvaltningen som av praktiska skäl inte är investerad.	Kreditinstituten genomlyses regelbundet mot internationella konventioner och exkluderingskriterier.

Var kan jag hitta mer produktspecifik information på nätet?

Mer produktspecifik information finns på webbplatsen: lansforsakringar.se/garantiforvaltning

[9] Illikvida investeringar är svåra att sälja.